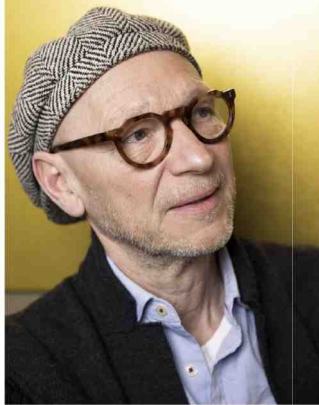

Luk Perceval zoomt in op de donkere geschiedenis van België

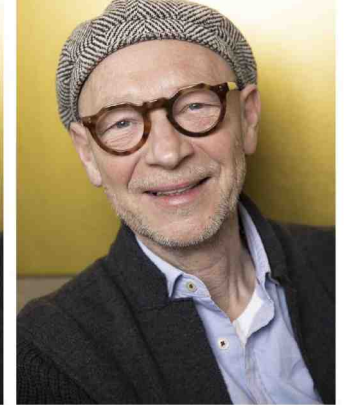
'Milo Rau brengt iets terug in theater dat verloren gegaan was: provocatie'

Luk Perceval. 'Een schat of boek kan je op elk moment dichtslaan, maar

van mens die op het podium rechtstreeks tot jou spreekt, geeft je de mogelijkheid om jezelf te vergeten.'

Luk Perceval is terug. Met het drieluk 'Black-Yellow-Red', naar de tricolore vlag, maakt hij de stand op van het land. Van de Duitse theaterwereld heeft Perceval de buik vol, maar ook over het Vlaamse theater is hij bijzonder scherp. 'Het is allemaal zo braaf geworden. Schouderklompjesteater.'

FILIP TIELSENS, FOTO'S KAAT PYPPE

Na bijna twee decennia in Duitsland is Luk Perceval 51 in-...
...momenteel de laatste hand aan *Black*, het eerste deel van het drieluk *The sorrows of Belgium*. Naast kleppers als Frank Roccysyn, Tom De Wispelaere, Chris Thys en Peter Seynaeve spelen vier zwarte acteurs mee: Aminata Demba, Anolie Doukime, Yolanda Mpelé en Njanji Mutiri. *Black* behooft brandstof te maken van Leopold II's terreurbewind in Congo en hedendaags racisme. Na *Black* volgen de komende twee seizoenen nog *Yellow* (over de Vlaamse collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog) en *Red* (over de terreuraanslagen in Brussel). Drie kinderen van de nationale vlag, drie trauma's. 'Het zijn thema's die elke Belg bezighoudt, vertelt Perceval. 'Mijn oorspronkelijke idee was om een bewerking te maken van *Het verdronken België* van Hugo Claus. Maar bij mijn vader viel ik die roman geleidelijk. Het boek is 35 jaar oud en gaat toch meer over de generatie van mijn ouders, toen het katholieke nog streng regereerde. Om een publiek van vandaag aan te spreken, werd het concept omgebogen tot een nieuwe trilogie: *The sorrows of Belgium*, met meervoud -s dus. **Het leidt ons koloniaal verloren: de collaboratie en de terreuraanslagen, behalve het traumatische karakter ervan?** Een grote onwetendheid. Er is zoveel dat wij Belgen niet weten of

begrijpen, en al zeker over ons verleden in Congo. De koloniatie komt amper aan bod in ons onderwijs, of hoogstens op *passant*. Maar zelfs als klein manneke van zeven jaar woude ik al dat non loog over Congo. Op school moesten we het zilverpapier van een dessert innemen voor 'de nagerles kinder'. Het boek en alibi te zijn om dat zilverpapier de dag erna opnieuw te gebruiken. Een simpele besparingsmaatregel van het intermeat, dus. Als kind heeft mij dat gshockeerd'. **Ben je je pas voor 'Black' extra gaan verdiepen in de koloniatie van Congo?** 'Nee, daar ben ik al dertig jaar mee bezig. Ik heb altijd geweeten dat ik er ooit iets mee wou doen op de planken, maar heb me er nog niet verder aan gewaagd. Lang geleden had ik met Tom Lanoye (*met Luk Perceval in 1997 'Ten oorlog'*) maakte hij de *Blaauw Maandag Cie, red*.' al het idee om een stuk te creëren rond Henry Morton Stanley, de ontdekkingsreiziger. Dat is toen niet doorgegaan. Wat me aan de figuur Stanley boeide, is dat hij vanuit een grote frustratie naar Afrika reisde. Die man was wees, is misbruikt en vluchtte weg van een ongelukkig huwelijk, en zich in Congo vervolgde van de Staten en Frankrijk, begon zich van onze vrot te distancieren, die maar Congo trokken vanuit een frustratie, die ze ver van huis

ongezien konden uitleven'. **'Black' gaat over een andere ontdekkingsreiziger: William Henry Sheppard, bijnaamand 'The Black Lingtone'.** 'Hij was de eerste Afro-Amerikaanse ontdekkingsreiziger in Congo, maar bijna niemand kent hem nu nog. Met Sheppard vond ik een interessante ingang: een zwarte zandloper die min of meer Amerika ontvulde voor de rassenshaat, maar in Congo met dezelfde vooroordelen werd geconfronteerd door de lokale bevolking die hem zegt: 'Je hebt dezelfde huidskleur, maar blijft een westerling'. 'Sheppard is de eerste die achter over de gruwelijke slachtpartij die hij zag in Congo. Hij viel uit de gratie en onder druk van Leopold II reizen de Verenigde Staten hem terug. Hij atert in complete armoede, terwijl de blanke ontdekkingsreizigers aan hun einde kwamen in kaatsen-sinkende rijk'. **Hebben die gebuigingsverlagen van Sheppard dan niets in beweging gezet?** 'Toch wel. Dankzij hem zijn er ook meer stemmen aan blanke zijde zich beginnen uit spreken, zeker in Engeland. De alliantie rond Leopold II, zoals de Verenigde Staten en Frankrijk, begon zich van onze vrot te distancieren, die maar Congo trokken vanuit een frustratie, die ze ver van huis

'In Vlaanderen spreekt men altijd over Toneelhuis, KVS en NTGent als dé drie grote theaters, terwijl het hooguit producerende kunstencentra zijn, zonder ziel, zonder profiel en zonder herkenbaarheid'

had gezien. Hij is een van de eersten die ervoor heeft gezorgd dat zwarte mensen werden toegelaten in het theater, weliswaar op de hoogste balkons. Dat Sheppard historisch in de vergetelheid is behandeld, zegt veel over hoe racisme en geschiedschrijving werkt'. **Vorige maand publiceerde je in deze krant een opiniestuk. Omdat onze heining en regering zich niet willen excuseren voor ons koloniaal verleden, deed jij dat in hun plaats. Waarom?** 'Er moet dringend een groter bewustzijn komen over Congo, over de werkwinsten die wij Belgen er maakten, over de tienduizenden officiële doden. Maar vooral over de vraag: waarom hebben wij zestig jaar geleden afgevoerd of wij er niets mee te maken hadden en het een "historische vergissing" betrof van Leopold II? Dat is toch pure hypocrisie? Er moeten niet officiële excuses komen ingevonden om best ook herbevestigingen, zoals Duitsland na de oorlog deed. Wat wij hebben aangezicht in Congo, moeten we met alle mogelijke middelen proberen goed te maken'. **Want er zijn zoveel zaken die mij shockeren. Dat het tot dit jaar heeft geduurd er we de Congolezen zelf aan het woord lieten op *De kinderen van de toekomst*, nederl. bijvoorbeld. Of dat Jelt Gemaerts in de jaren 70-80 bij ons zo'n grote bestsellerauteur was,**

terwijl zijn boeken roodachtig racistisch, seksistisch en mensontwaardig zijn. Dat de zwarte acteurs uit *Black* zeggen dat ze vaak worden bekeken als tweederangsburgers. Dat je in onze voorbaldstudies nog steeds racisme ziet, zoals laatst bij Antwerp-Anderlecht, waar de Congolese voetballer Yannick Bolasie na zijn vrotvrot voor Anderlecht hier en racistische haatgezangen over zich heen kreeg. 'Hollencinast!'. **Wat kan theater toevoegen aan de stroom van vrantenartikelen over deze thema's?** 'Theater doet je de vraag stellen: hoe zou ik mij voelen in de plaats van de figuren op scène? Het driedimensionale, het zinnelijke maakt dat je het gelooft. Een kant of boek kan je op elk moment dichtslaan, maar een mens die op het podium rechtstreeks tot jou spreekt, geeft je de mogelijkheid om jezelf te vergeten. Dat gebeurt heel vaak in het theater - en heel vaak ook niet. *Doel*? Theater zorgt allereerst voor meer empathie, wat een geweldige kracht is. Het kan niet de maatschappij veranderen, maar wel een individu'. **Het Duitse systeem** Perceval is vorige maand begonnen met zijn eigen podcast *Close encounters*, waarin hij praat met andere theatermakers. In de eerste aflevering, met ook Milo

Rau als gast, vertelt Perceval dat hij het na vijf jaar bij de Schaubühne in Berlijn en acht jaar bij Thalia in Hamburg wel heeft gehad met het Duitse theaterstelsel: te rigide, te conservatief, te gericht op succes. 'Duitsland heeft mij veel opgeleverd, hoor', manoevert Perceval. 'Wat ik respecteer, is dat zij sommigen geld spenderen aan kunst waar wij alleen maar van kunnen dromen. Ze zien cultuur ook als een product dat ze naar het buitenland willen exportieren, naast Breda en Opel. Daar heb ik ook dankbaar van kunnen gebruikmaken. Dankzij het Goethe Instituut heb ik kunnen toeren in China en werken in Sint-Petersburg. 'Maar de kritiek van de medaille is dat de Duitse theater zijn uitgegroeid tot instituten, waarbij het artistieke ondergeschikt is. Bij Thalia zijn slechts 30 van de 400 medewerkers acteurs. Hun drie zaken moesten iedere avond worden opgevoerd, anders draaiden ze verlies. De laatste jaren zat ik er te vaak in vergaderingen waarin het maar om één ding draaide: succes. Maar succes is niet het uitmaken, hoewel dat theater goed is. Vaak leidt het

• Lees verder op blz. C6

De Standaard/Cultuur 09/03/2019, bladzijden 4 & 5
All rights reserved. Gebruik and reproductie enkel mits toelating van de uitgever via De Standaard/Cultuur

